

hoteli so angleški jezik vvesti v šole in urade; toda italijansko prebivalstvo se je razdraženo vzdignilo in prošnjo angleški kraljici poslalo zoper takšno „barbarično“ početje. — V Severni Ameriki teče sodnijska obravnava zoper Guiteau-ja, ki je predsednika republike, Garfielda, bil obstrelil, da je moral ta umreti. Zdivjani človek se dela, kakor da bi nor bil. Obsojen bo vsakako.

Za poduk in kratek čas.

Kula Ali paše Čengić-a.

V soboto 12. oktobra sedim po dokončanem obedu mirno za mizo, pregledovaje zanimivo knjigo, izposojeno od g. Hrgalovića, dragomana ali tolmača pri avstrijskem konsulu v Sarajevu, knjigo, ki je nosila na čelu napis: „Narodne pjesme bosanske in hercogovačke skupio Ivan Franjo Jukić, Banjalučanin in Ljubomir Hercegovac (o katerih dveh pisateljih mnogozaslužnih hočem pozneje in posebej govoriti), izdao o. Filip Kunić Kuprješanin. V Osieku 1858. Izmed vseh 50 junaških pesnij prijela me je najbolje 41., ki poje kako je ženin paša Čengić svojega sinka Smahil bega, onega istega moža, ki je bil, kakor gori rečeno, tako sramotno pa zaslužno od Grahovljanov vjet in ubit. Ne daleč od Mostara ob vodi Neretvi pri studenci Jezeru dal je oca svojim svatom na čast napraviti dirjanje s konji, katere vaje se je vdeležilo dve sto turških junakov. Za „košio“ ali dobitok onemu, ki bode prvi s svojim zrebcom dosegel zaznamenovano mesto, ponuja paša Čengić lepo robinjo in ž njo še sto rumenih cekinov. Po silnem naporu in ljutem boji prejel je določeni dar neki Asanaga Dužda s Cetinja. Ali ker mu je poginil gavran, ne more, ga tudi on od žalosti preboleti; zato pesen končuje: „gdie je srieče, tu je i nesrieče.“ Zaprl sem bil ravnokar debelo knjigo in v stran položil, na to pa podstavil desnico pod svojo glavo, kakor bi bil hotel misli vrediti, ki so vse povprek in križema rojile po možganih — pa v tem hipu potrka nekdo na vrata in brez odloga odpró se duri na stežaj, da vstopi v sobo šest mož: major Theuerkauf, kapetan pl. Bosét, nadzdravnik dr. Habart vsi trije od našega oddelka, ostale tri osebe pa so mi bile do cela neznane. Vendar došlim gostom še nisem bil prav z očmi v oči pogledal, ko mi že mlajši podaja roko in resnobno govori: gospodine! pozdravlja in klanja se ti Ali paša Čengić, gospodar tega grada; ta le drugi je moj sorodnik Tahirbeg od Blažuja in oni tretji je moj spremljevalec in tolmač. Misli, misli dobro, dragovoljni čitatelj! kako začudeno sem gledal to trojico, ki je kakor z neba v mojo izbo padla. Ali paša in Tahirbeg Čengić živa pred menoj? To ni mogoče, zdelo se je meni, tako nemogoče, kakor bi bil visoki Trebevič brez doline ali bi tekla Bosna nazaj po strmeh Igumanu. Pa zakaj bi dvojil in

ne verjel, ker me mož tako ozbilno zagotavlja. Zatoraj nemudoma ponudim paši narobe postavljen zaboj, ki mi je služil za sofo, da se vsede; druge obiskovalce pa posadim na postelj in na široko, za sedenje pripravljeno okno. Zajedno postrežem gostom s finim bosanskim duhanom, s tečnim komis-hlebom in črnim vinom, ki sem ga od obeda prihranil za večerjo. Paša si takoj zvije čedno cigareto, jo zažge in reče: ovi duhan ne miriši vrlo dobro, dasiravno mora drage cene biti. Bošnjaci sploh ne poznajo finega duhana; to velja le o Hercegovincih. Ni ga duhana boljšega od hercegovaačkega. Jaz za svojo osobo pušim le tega. Ednako je sodil tudi Tahirbeg, ki je mirno pušil in si pustil skozi okno solnce v obraz sijati. Po kruhu ni nijeden stegnil roke. Gledé vina pa sem bil v zadregi, ker sem si prepozno domislil, da bi prav za prav ne smel te pijače gostom ponujati, ker muhamedanci ne pijo vina. In res! paša je takoj zategnil usta in odkimal z odločnim jok „vina neču“. Iz zadrege me je rešil dragoman, ko zgrabi kupico rekoč: Nisem sicer prijatelj vinu, pa pri tej priliki hočem to le čašico zvrniti, da okusim, kakošno vince srkajo avstrijski vojaci. Pivčev vedri obraz je kazal, da kapljica ni bila najslabša; sosebnó še zato ne, ker je Srbin še v čutaro pogledal, pa je bila že prazna, kar je očitno obžaloval. Zatim smo besedovali o različnih stvaréh. Ali paša se je hvalil, da je obhodil že prav mnogo sveta; da je bil v Pešti in Beči, v Parizu in Londonu. Opisoval nam je kamenito Hercegovino, skalovito Črnogoro in nje hrabrega kneza in vladiko. Mož je bil nenavadno zgovorljiv in gostih besedi. Le Tahirbeg je slonel mirno ob oknu, kakor bi ga iz kamena iztesal. Molčal je kakor rog na klinu; a globoke oči so se mu nemirno valjale v debeli glavi. Tudi paša je strelovito metal svoje oči po vseh kotih, kakor bi česar iskal. In res! vpraša naposled: kde pa so moja dragocena ogledala, ki so prav v tej sobi visela? kde pozlačeni svečniki, kde mehke sofe, kde lepe postelje, kde umetno izdelane ključavnice na durih? Zgubljeno li je vse? Niste li tu ničesar našli? Ničesar razun golih sten, odgovorimo mu skoro vsi zajedno. Kar vidiš sedaj po vežah in izbah, to je naše blago, naša priprava, naše pohištvo. Jeza, huda jeza je vidno grabila moža, pa kaj hoče? Zadovoljen je moral biti, da je še nosil glavo med plečmi. Zakaj je bežal pred našo armado, zakaj ni ostal doma, kakor so ostali drugi pa se jim ni niti las skrivil? Zakaj je utekel, kamo jo je pobrisal in kde se je boril zoper naše, vsa ta vprašanja bila nam so na jeziki, ali srea nismo imeli, da bi jih stavili velikemu gospodu, ki nam je v resnici imponiral s svojim obnašanjem in ponašanjem. Vsaj pa je tudi Ali paša Čengić krepke in ravne, lepe in uzorne postave. Glavo mu je kril rudeče-črnkast fez z dolgo in debelo svileno kito. Izpod okroglega, vedrega čela ste mu žareli dve očesi prebodljivega po-

gleda. Pod orlovim nosom vile so se goste brke, s katerimi si je rad ponosno poigral. Da kratko bosanski rečem, imel je Čengić pravo „ruso“ glavo. Obleka je bila skoro vsa od čiste svile: srajca, prslek, blače in nogovice. Preko teh haljin nosil je dolg, predragocen kožuh, katerega je robil naj-finejši hermelin. Okolo vrata mu ste viseli dve zlati verižici, ki ste pri vsakem koraku lahko zarožljale. Hoje je bil počasne pa ponosne; stopal je krepko in odločno, glavo je držal po konci, nos nosil je visoko. Pri govorjenji, pušenji, sedenji i šetanji kazal je mož, da je vajen, zapovedati ter strahovati onega, ki bi utegnil toli predrznega čela biti, da bi se ustavljal jegovim ukazom. Kadar sem pogledal tega bosanskega granda, vselej mi je pal na um Kapanej, o katerem štímanci poje sloviti Dante, da se jegov napuh še v peklu ni vpognil. (Div. comedia I, 14, 64). Tahirbeg je bil skoro ednako oblečen. Le mesto kožuha je nosil črez srajco in prslek okusno, svileno jopico. Obraza pa je bil temnega, odurnega. Kadarkoli sva se srečala z očmi, trenil in zamižal je nekako jezen in nevoljen. Košate in mršave mustače so ga kazale še bolj resnobsnega in neprijaznega. Zvedavo in rado je počivalo moje oko na teh dveh potomcih glasovite rodovine Čengičev, katerih posamezna imena bodo preklinjana v bosanskih narodnih pesnih, dokler bodeta Bošnjakom vzbajala mesec in solnce. Zavit v vsakojake misli bil bi skoraj preslišal zahvalo, kojo mi je izrekal paša za uljudni sprejem. Sprevodili smo trojico skozi vse prostore obeh hiš tje do elegantne v Beči kupljene kočije, na kterej so se gosti iz Sarajeva pripeljali in sedaj v Blažuj odpeljali. Kakor bi s puško poknil, raznesla se je naglo po Sarajevske dolini vest, da se je povrnil Ali paša. Drugo jutro že izpraševali so me sosedi: došel li je pašo? Bode li konak zopet jegov? Ah mili Bože! neče li nam general Filipovič pomagati? Sam večni Bog zna, kakí krvnik je ta človek Ali paša! Tako je tugoval in tarnal siromašni narod, meni pa je srce bolelo, ker nisem mogel ničesar določnega vprašalcem odgovoriti. Še le tekem časa smo zvedeli resnico, da je paša poprosil milosti, da se sme z vso družino v Sarajevo vrniti, Tahirbeg pa v Blažuj, ker sta oba obljubila popolno udanost in prisegla neomejeno pokorščino. Vendar jih hiše nam ostanejo v naših rokah, dokler nam bodo potrebne za bolenike ali za stanovanje vojakov. Ne dolgo zatim obiskal nas je Ali paša znovič v društvu dveh osmanskih uradnikov ter nam povedal, da se sme na kulo vrniti, kadar postane prazna bolenikov. Pritožil se nam je, da mora sila drago plačevati stanovanje v Sarajevu, zatoraj želi, da bi zamogel v kratkem pod lastno streho prebivati. Ali par mesecev bode mož že še moral čakati. Naj le za pokoro nekoliko okusi, kako grenko in bridko je živeti pod tujim stropom in še za drag denar. Preskočiva sedaj, blagovoljni bralec! od tega moža,

za katerega je Bošnjakom in morebiti tudi tebi toliko mar, kolikor za moža v meseci, na druge bolj zanimive, bolj spomina vredne reči in dogodke.

Dr. Mihajlo Napotnik.

Smešničar 46. Neka žena razodene svoji prijateljici skrivnost, katero jej je mož povedal; na to pa zatrdi žena prijateljici: „Ti, da tega ne boš komu pravila“. „Oh, bodi brez skrbi — bom molčala, kakor ti sama“. Slavomil.

Razne stvari.

(Za „Narodno društvo“) zanimajo se hvala Bogu skoraj vsi odličnejši narodnjaki. Naš mnogozaslužni poslanec g. dr. Vošnjak želi ime prekrstiti v „Slovensko društvo“. Dobro, tedaj snujemo „Slovensko društvo“. Priprave v Mariboru smo pričeli!

(*Ptujsko c. k. glavarstvo*) je v uradnem listu „Grazer-Zeitung“ naznanilo, da se bodo lovske pravice dražbala 5., 6., in 7. decembra. Razglas je tudi pisan in tiskan v pravilnej slovenščini. Slava in hvala!

(*Pri sv. Lenartu v Slov. gor.*) je zaprt tat Andrej Eichholzer in mnogo nakradenih in mu odvzetih rečij, katerih lastniki še niso znani, n. pr. sreberna ura, 17 srajc itd.

(*V gornjej Leudvi na Prekmurskem*) stanuje grof Bathyany. Temu je 17letni kočijaš Alojz Hafner iz Maribora ukradel 3300 fl. v bankovcih, zlato uro z zlato verižico in všel.

(*Napredovalno gospodarsko šolo*) snujejo v Velikey nedelji.

(*Ptujskemu mostu*) popravljajo jedno stolico za 380 fl.

(*„Šnops“ točiti*) smejo v mariborskem glavarstvu Kreitner v Digošah, Klepp pri sv. Marjeti, Pivec v Selcah, Kum v Studencih, Kellner v Slov. Bistrici, Bezjak v Črmlenšaku, Svati pri št. Ilji, Probst v Selnici, Stuber in Dah v Zimici, Sollag pri sv. Roprtu, Črvek v Jarenini, Wenedikter pri sv. Lovrenci, Jakopp v Rušah, Weingerl pri sv. Jakopu, Kumar in Kosar v Dupleku.

(*Ogenj*) bil je v Loženeku v fari sv. Marjete na Pesnici in pokončal viničarijo g. Poka. Otroci so baje pod streho zakurili.

(*Premembe pri vojaki meseca novembra*) dale so nam 6 novih feldzeugmeisterov, 5 feldmaršallajtnantov, 13 general-majorov, 26 obristov, 41 obrist-lajtnantov, 60 majorov, 295 stotnikov, 317 nadlajtnantov in 313 lajtnantov.

(*Za družbo duhovnikov*) so vplačali č. gg. Sinko 26 fl. (ustn. dpl.), Osenjak 11 fl., Haubereich 11 fl., Kotnik in Majeen po 2 fl., Tomanič, Arzenšek, Hribovšek, Trstenjak Jak., Kramberger Mart., Šlander in Plešnik po 1 fl.

(*Naš domači regiment*) Litzelhofen štev. 47 seli se na Dunaj 16., 17. in 18. novembra t. l. Pelja se pa nad Saleburg. Najprej je odrinol 1 bataljon in muzika.